

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії**

Кафедра фінансів

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**«ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В
УКРАЇНІ»**

Виконала

студентка V курсу

групи ФК-51з

освітнього ступеня «Бакалавр»

напряму підготовки 6.030508

«Фінанси і кредит»

_____ Попович Віта Юріївна

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач

_____ Бошота Неля Василівна

Робота допускається до захисту:

Зав. кафедри фінансів

д.е.н., професор

_____ Черничко Т.В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІСКАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	6
1.1. Економічна сутність, фіскальна роль та призначення податку на додану вартість.....	6
1.2. Історичні аспекти розвитку та становлення ПДВ в Україні.....	11
1.3. Нормативно-правове забезпечення адміністрування податку на додану вартість в Україні.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІСКАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ.....	28
2.1. Оцінка фіскальної ефективності податку на додану вартість в Україні	28
2.2. Аналіз бюджетного відшкодування податку на додану вартість.....	47
2.3. Практика оподаткування податку на додану вартість на прикладі ТОВ «Нова Компанія - 2006».....	51
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ФІСКАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРІСТЬ В УКРАЇНІ.....	62
3.1. Зарубіжний досвід справляння податку на додану вартість та особливості його застосування в Україні.....	62
3.2. Напрями підвищення фіскальної ефективності податку на додану вартість в умовах євроінтеграції.....	71
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Актуальність теми. Податки є одним із найважливіших джерел державних доходів. Стабільність і безперервність потоку податкових платежів відіграють важливу роль у плануванні розподілу урядом коштів для забезпечення фінансування державних заходів у різних сферах. Постійний розвиток та реформування національної економіки і, як наслідок, зміни в стилі виробництва і розподілу багатства та доходу, розвиток міжнародних відносин, вимагає переосмислення існуючих податків та методів їх збору. В силу цього, ідея використання податків на споживання (непрямих податків), а також їхнє співвідношення із податками на доходи було і залишається одним із найсуперечливіших питань фіскальної науки.

Податок на додану вартість (далі ПДВ) обґрунтовано вважають найбільш досконалою сучасною формою непрямого оподаткування, яка відіграє вагомую роль у системі державних фінансів більшості розвинених країн світу. Він є провідним непрямим податком в Україні та країнах-членах ЄС, оскільки частка його надходжень у доходах державних бюджетів країн досягає 45%. Основними його перевагами є стабільність надходжень, широка база оподаткування, податкове навантаження з ПДВ на кінцевий товар не залежить від кількості оборотів і стадій створення вартості, ПДВ не впливає на прийняття альтернативного рішення “споживання – заощадження” тощо.

Водночас ПДВ сьогодні характеризують значною кількістю недоліків, що спричинені вадами вітчизняної системи оподаткування. Зокрема, на практиці серед них можна виділити: складність механізму адміністрування, можливість ухилення від сплати податку платниками, особливо в умовах нестабільного нормативно-правового забезпечення, несвоєчасне бюджетне відшкодування, негативний вплив на високотехнічні та наукомісткі виробництва.

Однак в Україні окремі проблеми, пов'язані із застосуванням ПДВ, залишаються невирішеними, не зважаючи на те, що в останні роки вони були

предметом гострих дискусій, і на їх вирішення були спрямовані наукові праці таких вчених, як: О. Амоші, О. Василика, О. Данілова, Ю. Іванова, В.Коротуна, А. Крисоватого, В. Мартиненка, В. Мельника, В. Опаріна, Г. П'ятаченка, Д. Паламарчука, Т. Семенко, А.Соколовської, В. Федосова.

Незважаючи на досить широкий спектр досліджень вітчизняних і зарубіжних учених з питань справляння податку на додану вартість, деякі питання щодо сутності та удосконалення справляння ПДВ в Україні опрацьовані поки що недостатньо, існує потреба подальшого теоретичного обґрунтування напрямів реформування ПДВ, визначення його місця в фіскальній системі держави, вирішення проблеми відшкодування, порядку сплати і податкових пільг

Метою дипломної роботи є поглиблення теоретичних засад визначення фіскальної ефективності ПДВ та надання рекомендацій щодо її підвищення в сучасних умовах господарювання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- систематизувати погляди учених на сутність поняття “фіскальна ефективність ПДВ”;
- проаналізувати процес формування, сучасний стан і проблеми вітчизняного механізму ПДВ, його вплив стан державних фінансів України;
- обґрунтувати пропозиції щодо заходів з підвищення фіскальної ефективності ПДВ з врахуванням досвіду країн-членів ЄС;
- виокремити проблемні аспекти функціонування механізму адміністрування ПДВ в Україні та запропонувати шляхи їх розв’язання.

Об’єктом дослідження є процес функціонування ПДВ у системі державних фінансів.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні аспекти фіскальної ефективності ПДВ в Україні.

Методи дослідження. Для розв’язання завдань, поставлених у дослідженні, використовувалися загальнонаукові та специфічні методи

наукового пізнання: *аналіз* (дослідження частки ПДВ у доходах бюджету та податкових надходженнях, частки бюджетного відшкодування у загальній сумі надходжень ПДВ, визначення динаміки змін показників фіскальної ефективності та зв'язку між ними), *графічний і табличний метод* (для наочного представлення результатів проведеного дослідження, встановлення зв'язку між отриманими результатами), *історичний* (для дослідження процесу зародження та розвитку механізму справляння ПДВ в Україні та за кордоном).

Інформаційну базу дослідження становили нормативно-правові акти з питань адміністрування ПДВ, дані Державної фіскальної служби України, Державної казначейської служби України, Рахункової палати, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, офіційна інформація ЄС, звіти про виконання бюджетів країн-членів ЄС, монографії та наукові публікації.

Обсяг і структура роботи. Магістерська дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 15 таблиць, 5 рисунків.

ВИСНОВКИ

У результаті написання дипломної роботи розглянуто теоретичні засади, механізм визначення фіскальної ефективності ПДВ в Україні та обґрунтовано рекомендації щодо її підвищення. Отже, провівши дослідження з питання податку на додану вартість, можемо підбити певні підсумки.

Основним нормативно-правовим актом, що регулює адміністрування ПДВ є Податковий кодекс України. Важливими його нововведеннями було розширення переліку платників податків, детальне визначення умови пропорційного віднесення сум податку до податкового кредиту, врегулювання питання бюджетного відшкодування у випадку отримання послуг від нерезидента, запровадження механізму автоматичного бюджетного відшкодування, визначення поняття платника податку із позитивною податковою історією.

ПДВ має високу ефективність з фіскальної точки зору. Широка база оподаткування, яка включає не тільки товари, але й роботи та послуги, забезпечує надійність та стабільність бюджетних надходжень цього податку. Стягнення ПДВ на всіх стадіях руху товарів, робіт, послуг має за наслідок рівноправний розподіл податкового тягаря підприємницької діяльності. Саме ПДВ має добрі перспективи, що підтверджується як результатами виконаного дослідження, так і роботами зарубіжних дослідників. При цьому слід тільки спеціально підкреслити, що в даному випадку не йдеться про ПДВ в його нинішньому українському варіанті, основні положення якого зумовлені не стільки раціональними підставами, скільки особливостями процесу ухвалення законодавчих і фіскальних рішень. Очевидно, що цей податок можна і потрібно удосконалювати. Україна могла б спиратися на успішний досвід європейських країн, але для якісних змін потрібна не тільки політична воля, а й певна мобільність державного апарату.

Однією із причин складності механізму адміністрування ПДВ є нестабільність податкового законодавства. За 23 роки функціонування ПДВ в Україні норми, що регулюють його справляння змінювалися надзвичайно часто, також урядовими структурами було видано більш ніж 5000 законів та інших нормативно-правових актів, що регулювали облік, звітність, порядок сплати, відшкодування та інші питання механізму справляння ПДВ. До змін, що можуть бути внесені в механізм адміністрування ПДВ на основі проведеного аналізу досвіду країн-членів ЄС, належать:

- поглиблення диференціації ставок податку;
- впровадження системи швидкого та точного обміну інформацією між податковими органами та іншими державними структурами, а також банками;
- проведення аудиту під час процедури реєстрації, що дасть можливість визначати ризикових платників податку уже під час реєстрації;
- спрощення форм звітності;
- поступове запровадження Єдиного рахунку, з якого здійснюватиметься сплата усіх податків.

До основних проблем адміністрування ПДВ в Україні відносяться: нестабільність податкового законодавства; низька ефективність методики прогнозування надходження та відшкодування податку; проблеми функціонування механізму бюджетного відшкодування (критерії, нестача коштів, високий рівень шахрайства); порушення принципу нейтральності (головно через нераціональну систему пільгового оподаткування); негативне сприйняття податку його платниками, складність та низька ефективність механізму адміністрування ПДВ.

Основними напрямками удосконалення системи адміністрування ПДВ в Україні визначено:

- оптимізацію системи пільг (ефективний контроль за використанням пільг, застосування нульової ставки податку лише щодо експорту);

- поглиблення диференціації ставок податку (за товарними групами із врахуванням ступеня розвитку секторів економіки);
- удосконалення механізму бюджетного відшкодування (встановлення критеріїв, яким повинні відповідати платники для отримання відшкодування, відшкодування коштами лише при досягненні певного рівня податкового кредиту);
- злагоджену та планову роботу із внесення змін до податкового законодавства;
- забезпечення високого рівня роботи працівників податкових органів із платниками податків.

Вирішення зазначених проблем дасть можливість підвищити фіскальну ефективність та регулюючу роль ПДВ і сприятиме розробленню ефективної фіскальної політики. Тоді як дієвість останньої в умовах модернізаційних перетворень – це шлях до соціально-економічного розвитку країни.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>